

Съфинансирано от ЕС

Информационната кампания по проект „ОСП – какво повече“ се изпълнява от АГРО ТВ, в партньорство с www.agro.bg и списание АгроКомпас, с финансовата подкрепа на ЕС.

В ПАРТНЬОРСТВО С:

Съфинансирано от Европейския съюз. Изразените мнения и становища обаче са само на автора (авторите) и не отразяват непременно мнението и становището на Европейския съюз. Нито Европейският съюз, нито предоставящият орган носят отговорност за тях.

РЯЗЪК ЗАВОЙ В ЗЕМЕДЕЛИЕТО ЗАРАДИ ЗЕЛЕНАТА СДЕЛКА

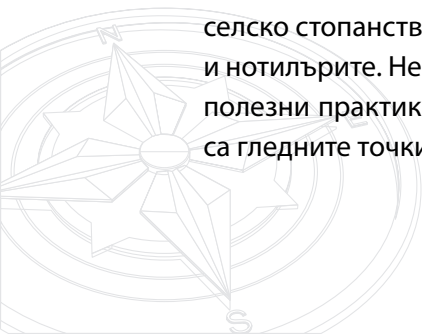
В условията на кризи от всякакъв характер, Зелената сделка изглежда непостижима като цел. В много европейски държави и политици, и фермери надигат глас и искат тя да бъде отложена. И е твърде възможно това да се случи. Което не отменя големия и важен въпрос – ако продължим да правим земеделие по досегашния начин, какво бъдеще ни очаква?

В България от години има оформени аграрни общества, които са посветени на каузата на екологичното, опазващо природата и околната среда селско стопанство. Такива са биопроизводителите и нотилърите. Нещо повече – в новата ОСП на тези полезни практики се дава зелена светлина. Какви са гледните точки у нас?

МИСЛИ ГЛОБАЛНО, НЕ ЛОКАЛНО

Петя Иванова, почетен член на Асоциацията на българските Но-тилъри, от осем години изучава регенеративното земеделие. „Изключително се радвам, че в България консервационното и регенеративното земеделие се движи към едни значими нива, а нашите фермери са толкова мотивирани да го прилагат“, отбелязва тя.

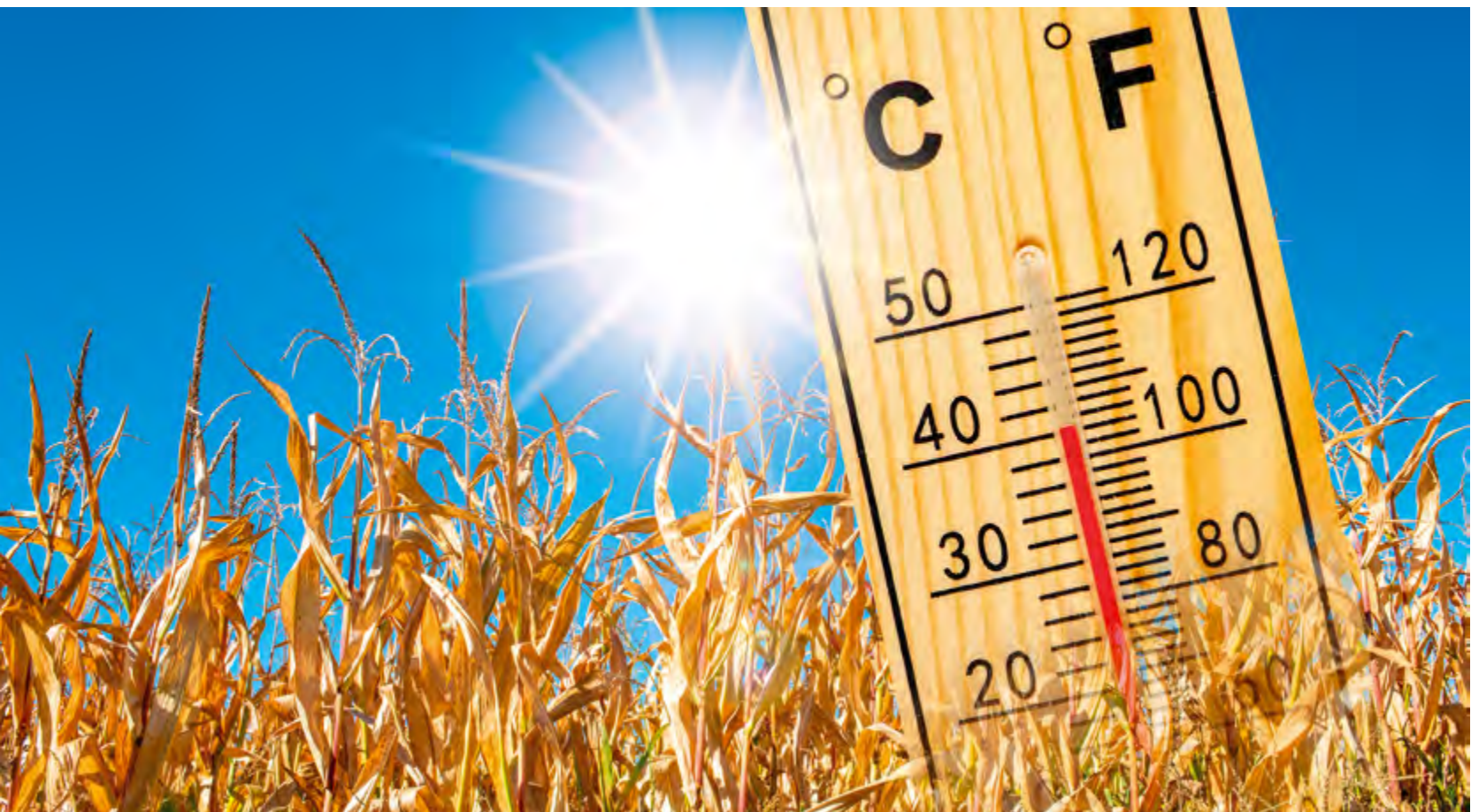
Управителят на фондация „Биоселена“ Стоилко Апостолов от години се бори за каузата на биологичното производство у нас. „На света винаги е хубаво да се гледа малко по-отвисоко – глобално, а не локално. Ако гледаме само войната в Украйна или само инфлацията, не виждаме твърде надалече. За мен по-голям проблем е суршата – ако про-

дължим да правим земеделие по същия начин, както през 70-те години на миналия век, след 10 години няма да има вода за пиене“, категоричен е Стоилко Апостолов. Той припомня невиджаната суша по река Дунав, както и френската река Лоара. „Климатичните промени ще докарат на света много по-големи кризи, отколкото локалните проблеми“, смята той.

Това ще позволи зелените обществени поръчки да се случат реално. Повече участия в международни и национални изложения, информационна кампания за ползите от биологично произведената храна – всичко това работи в подкрепа на сектора.

Всяка страна членка има право на свобода по отношение на своя стратегически план, чрез който ще прилага новата ОСП – според т. нар. принцип

За да бъдат постигнати високите цели на Зелената сделка, трябва да се мисли в една посока – през следващите 10-20-30 години земеделието рязко трябва да се промени. Затова към Националния стратегически план ще действа Национален план за развитие на биологичното производство до 2030 година. Някои конкретни параметри в него вече са ясни: чрез т. нар. Зелени обществени поръчки, биологично произведените в страната плодове, зеленчуци и млечни продукти трябва да стигнат до децата в детските градини и до учениците – през схемите „Училищен плод“ и „Училищно мляко“. За това, разбира се, са нужни средства. Сектор „Био“ предлага бюджетите за хранене в детските градини и в училищата да бъдат завишени с 30%.

на субсидиарност. Новото европейско законодателство по отношение на био-то вече е в сила. Българските производители обаче трябва да защитят пред Брюксел начина и методологията, по които ще се подпомага сектора през интервенциите в Националния стратегически план. И ако този хоризонт е къс, защото обхваща едва няколко години напред във времето, то глобалните климатични кризи искат по-радикални действия.

„Не можем да решаваме големите проблеми с моментни решения. Защото конфликтът за водата ще става все по-голям. Не може да приемаме за нормална картината, в която фермер, който е в модерната и климатично изолирана от жегата кабина, спокойно извършва дълбока оран и пре-

обръща почвата. Това е безумие. Не може да продължава безконтролното поливане на огромни по обем земеделски площи, а хората да нямат вода за пиене. Не може да нехаем каква земя ще оставим на своите деца и внуци. Едно от решенията е биоземеделието. Друго решение е консервационното и регенеративното земеделие“, казва Стоилко Апостолов. И припомня, че Зелената сделка всъщност е отговор на индустриалния тип земеделие. „Не само, че не съм съгласен с онези, които критикуват Зелената сделка, но смятам, че тя трябва да стане дори още по-амбициозна. Ако не искаме след 10 години да сме в трагично положение“, обобщава управителят на фондация „Биоселена“.

ПОЧВАТА – КЛЮЧЪТ КЪМ ПРОМЯНАТА В ЗЕМЕДЕЛИЕТО

Почвата – това е алфата и омегата на всяко земеделие. Интензивното я изтощава. Консервационното и регенеративното – съхранява и възражда.

Обединена Европа подготви и прие специална Европейска стратегия за почвите – за да се погрижи за зеленото бъдеще на планетата. Но-тилърите

са едни от най-ревностните пазители на почвата.

„Регенеративното земеделие е висш пилотаж. Ако консервационното земеделие е една основа, която да спре разрушенията, които причинява конвенционалното земеделие, то регенеративното е онази бърза програма, с която да възстановим почвеното плодородие и биоразнообразие“, обяснява Петя Иванова. Тенденцията към потребление на храна от суровини, отглеждани по технологията Но-тилл, е налице. В САЩ вече има въведен стандарт за регенеративна храна, произведена от суровини, които са отглеждани по технологията No-till. Големи компании вече проявяват интерес към този тип суровини, защото потребителите все по-често се замислят какво слагат на масата. В този смисъл Зелената сделка е не просто кауза възможна, а кауза задължителна. В това е нейната дълбока философия – да правим такова земеделие днес, което да съхрани природните ресурси на планетата – за утрешния ден.

Автор: Анета Божидарова

ЕК одобри Стратегическите планове на Дания, Финландия, Франция, Ирландия, Полша, Португалия и Испания

Европейската комисия одобри първия пакет от стратегически планове на ОСП за седем държави: Дания, Финландия, Франция, Ирландия, Полша, Португалия и Испания. Това е важна стъпка за изпълнението на новата Обща селскостопанска политика (ОСП) на 1 януари 2023 г. Новата ОСП ще направи преход към устойчив и модерен европейски селскостопански сектор. В рамките на реформираната политика финансирането ще бъде по-справедливо разпределено за малките и средните семейни стопанства, както и за младите земеделски стопани. Освен това земеделските стопани ще бъдат подпомагани да прилагат иновации - от прецизно земеделие до агроекологични производствени методи. Като подкрепя конкретни действия в тези и други области, новата ОСП може да бъде основата за продължителна сигурност и селскостопанските общности в Европейския съюз.

Новата ОСП включва по-ефикасен и ефективен начин на работа. Държавите от ЕС ще прилагат националните стратегически планове за ОСП, като съчетават финансиране за подпомагане на доходите, развитие на селските райони и пазарни мерки. При изготвянето на стратегическия си план за ОСП всяка държава членка избира от широк кръг интервенции на равнище ЕС, като ги приспособява и насочва, за да отговори на своите специфични нужди и местни условия. Комисията е оценявала

дали всеки план се основава на десетте ключови цели на ОСП, които съдържат споделените екологични, социални и икономически предизвикателства. Следователно, плановете ще бъдат в съответствие със законодателството на ЕС и следва да допринесат за целите на ЕС в областта на климата и околната среда, включително хуманно отношение към животните, както е посочено в стратегиите на Комисията „От фермата до трапезата“ и стратегията за биологичното разнообразие.

Комисарят по земеделието Януш Войчеховски заяви: „Сега сме една стъпка по-близо до прилагането на новата ОСП за следващите пет години. Тази стъпка идва в решаващ момент, когато значението на предоставянето на солидна подкрепа за нашия земеделски сектор стана пределно ясно. Земеделските производители са изправени пред предизвикателства, белязани от рязкото увеличение на производствените разходи поради руската агресия в Украйна, както и сушата. Земеделието е дългосрочен бизнес и европейските земеделски стопани трябва да имат ясна правна и финансова рамка за бъдещето. Новата ОСП ще ни помогне да подкрепим стабилността на земеделието и дългосрочната продължителна сигурност, като насърчи интелигентен, конкурентоспособен, устойчив и диверсифициран селскостопански сектор. Поздравявам упоритата работа на държавите-членки да финализират плановете си и да

подкрепят своите селскостопански сектори. Комисията ще продължи да предоставя насоки, за да използва по най-добрия път това, което ОСП може да предложи за нашите земеделски стопани, селските общности и на нашите граждани като цяло.“

ОСП ще се възползва от финансиране в размер на 270 милиарда евро за периода 2023-2027 г. Одобрените седем плана представляват бюджет от над 120 милиарда евро, включително над 34 милиарда евро, посветени изключително на целите в **областта на околната среда и климата и екосхема**. Тази сума може да се използва за насърчаване на полезни практики за почвата, както и за подобряване на управлението на водите и качеството на пасища, например.

ОСП може също така да насърчава залесяването, предотвратяването на пожари, възстановяването и адаптирането на горите. Земеделските производители, участващи в екосхема, могат да бъдат възнаградени за забрана или ограничаване на употребата на пестициди и ограничаване на ерозията на почвата. Между 86 % и 97 % от националната земеделска площ ще се отглеждат при добри селскостопански и екологични условия. Същественото финансиране ще подпомогне и развитието на биологичното производство, като повечето държави имат за цел да удвоят или дори утроят земеделската си площ. Районите при природни ограничения,

като например в планините или на брега, ще продължат да се възползват от специфично финансиране за поддържане на селскостопанска дейност.

В контекста на руската агресия срещу Украйна и продължаващия стокков прилив Комисията прикани държавите членки да използват всички възможности в стратегическите си планове за ОСП, за да засилят устойчивостта на селскостопанския си сектор с цел насърчаване на продоволствената сигурност. Това включва намаляване на зависимостта от синтетични торове и мащабиране на производството на енергия от възобновяеми източници, без да се засяга производството на храни, както и насърчаване на устойчиви методи на производство.

Приемствеността между поколенията е едно от основните предизвикателства пред европейското селско стопанство през следващите години. От съществено значение е селскостопанският сектор да остане конкурентоспособен и да повиши привлекателността на селските райони. Специфичната подкрепа за младите земеделски стопани е на видно място във всеки одобрен План, с над 3 милиарда евро, които пряко ще достигнат до младите земеделски стопани в седемте държави. Фондовете за развитие на селските райони ще подпомогнат хиляди работни места и местни предприятия в селските райони, като същевременно подобряват достъпа до услуги и инфраструктура, като широколентовия достъп.

Съфинансирано от ЕС

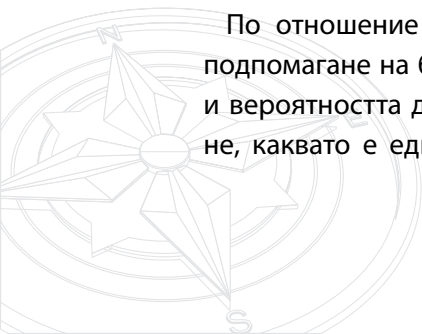
През октомври трябва да имаме готов Стратегически план

Най-късно през месец октомври трябва да имаме готов стратегически план, който да изпратим на ЕК, каза служебният зам.-министър на земеделието Георги Събев. По думите му има детайли, свързани със зелената архитектура и с биологичното земеделие, които трябва да се прецизират, както и прилагането на финансовите инструменти.

По отношение на предложеното от България подпомагане на биоземеделието по двата стълба и вероятността да се получи двойно финансиране, каквато е една от забележките на ЕК, Събев

посочи, че е намерено решение, което ще бъде коментирано с ЕК преди да бъде представено на бранша. **„Работим за това да няма намаление на подпомагането, защото това е важно не само за биопроизводителите, но и за държавата. Защото имаме амбиции за увеличаване на площите с биокултури, трябва да стимулираме биопроизводството.“**

Стратегическите планове са нова стъпка в развитието на реформираната ОСП – амбициите ѝ са към намаляване на негативните ефекти от измененията

на климата и опазването на околната среда. Заради пандемията, кризата и войната, ЕК трябва да е с по-гъвкав подход и отворена към динамично променящата се среда, смята Събев.

Той посочи, че във връзка с прилагането на Стратегическия план трябва да се направят законодателни изменения на няколко закона – Закона за подпомагане на земеделските производители, Закона за прилагане на общата организация на пазара, Закона за собствеността и ползването на земеделски земи. Заложено е да влезе в сила и нов закон – за браншовите организации.

По темата за НПВУ Събев посочи: „Ангажирани сме допълнителен човешки ресурс, който ще е отговорен за наблюдаване и подготовка на приемите за прилагане на компонента устойчиво селско стопанство. Нашите планове са до края на годината

или най-късно до първите два месеца на 2023-та да започне прием за земеделските производители.

В НПВУ има фонд за насърчаване на екологичен и технологичен преход с 4 направления. Първото е за инвестиции в земеделските стопанства - закупуване на техника, датчици, софтуер, доилни агрегати; второто направление е изграждане на 10 центъра на плодове и зеленчуци; третото - изграждане на центрове за разплод на мъжки животни, и последното е напояване – за закупуване на системи за капково напояване, за дъждуване и др. Вторият фонд в НПВУ е за дигитализация на процесите от фермата до трапезата, по който бенефициер е МЗм – като целта е всички системи да се съберат в единна електронна система, за да се подобри комуникацията и проследяемостта в земеделието.

Съфинансирано от ЕС

Кои са новите интервенции за лозаро-винарския сектор

ПОЛОЖИТЕЛЕН ЕФЕКТ НА ЕВРОСРЕДСТВОТА

Членството на България в ЕС оказва положителен ефект върху развитието на лозаро-винарския сектор у нас, каза за АГРО ТВ новият изпълнителен директор на ИАЛВ Георги Тодоров. По думите му след присъединяването на България към ЕС у нас са били регистрирани 228 производители на вино, а сега са 353. Или това е увеличение с около 30 процента.

За тези 15 години е обновен сортовият състав на 130 000 дка винени лозя, стопанствата са модернизирани с нови съоръжения и с напоителни системи.

По Националната лозаро-винарска програма се отпускат приблизително по 25 млн. евро на година - за вино- и гроздопроизводителите. В последните години са добавени и нови мерки. Една от тях е „Застраховане на реколта“. „Всеки гроздопроизводи-

Съфинансирано от ЕС

Фермерите ще имат по-лесен достъп до биологичните алтернативи на химическите пестициди

Европейската комисия прие нови правила, предназначени да увеличат на-личието и достъпа до биологични продукти за растителна защита като част от усилията за намаляване на зависимостта от химически пестициди.

Новите правила, които бяха одобрени от държавите-членки още през февруари и сега ще станат ефективни от ноември 2022 г., са предназначени да улеснят одобрението на микроорганизмите за употреба като активни вещества в продуктите за растителна защита.

По този начин изпълнителната власт на ЕС се надява да земеделските стопани да имат по-лесен достъп до нови устойчиви инструменти за заместване на продуктите за химическа растителна защита.

Новината идва като част от усилията, очертани във водещата продоволствена политика на ЕС чрез стратегията „От фермата до трапезата“, за намаляване употребата и риска от химически пестициди наполовина до 2030 г. и стимулиране на органичния сектор и използването на интегрирано управление на вредителите.

Биологичните пестициди са форма на биоконтрол на базата на живи организми като активната съставка, като бактерии, гъбички или вируси. Макар че формите на биоконтрол отдавна се използват в сектора, те бързо добиха

внимание по-скоро като устойчива и жизнеспособна екологична алтернатива на химическите пестициди. В момента, повече от 60 микроорганизми са одобрени за употреба в ЕС.

Новите правила ще поставят биологичните и екологични свойства на всеки микроорганизъм в основата на процеса на научна оценка на риска, необходим за доказване на безопасността, преди те да могат да бъдат одобрени като активни вещества в продуктите за растителна защита.

Очаква се това да доведе до по-бързо одобрение на микроорганизмите и следователно по-бързо разрешаване на съдържашите ги биологични продукти за растителна защита.

Приветствайки новината, комисарят, отговарящ за здравето и безопасността на храните, Стела Кириакидес, заяви, че преходът към по-устойчиви хранителни системи означава „намиране на алтернативи на химически пестициди, които опазват нашата планета и нашето здраве.“

„С тези нови правила ще гарантираме, че биологичните алтернативи могат да достигнат до нашите земеделски стопани още по-бързо“, заяви тя в изявление, като добави, че Комисията се ангажира да „улесни този процес чрез увеличаване на биологичните и нискорисковите алтернативи на пазара.“

Съфинансирано от ЕС

Нов европейски регламент ще позволи пускането на пазара на повече органични торове

Благодарение на новия европейски регламент относно продуктите за торене, Европейският съюз ще бъде по-малко зависим от вносни торове. Новите правила ще засилят ролята на единния пазар, ще помогнат за намаляване на въздействието на торовете върху околната среда и ще ограничат риска от тях за човешкото здраве.

Очаква се регламентът скоро да позволи пускането на пазара на повече органични и отпадъчни торове. В него са обхванати продукти за торене, подобрители на почвата, растежни агенти, растителни биостимуланти и смеси. Това е важна стъпка към устойчиво земеделие, една от целите на Зелената сделка, посочват от Брюксел.

Новите правила ще определят условията, при които иновативните органични торове могат да се предлагат на единния пазар. Те се отнасят до изискванията за безопасност, качество и етикетирание, които производителите ще трябва да спазват, преди да поставят маркировката СЕ, позволявайки на техните продукти да се търгуват свободно в целия ЕС без допълнителни формалности.

Регламентът за първи път въвежда ограничения за токсични замърсители като кадмий, живак или арсен. Това ще допринесе за високо ниво на опазване на почвата и ще намали рисковете за здравето и околната среда.

Торове, произведени от органични отпадъци, могат да заменят 30 процента от изкуствените. Въпреки това, въз основа на старите правила, само конвенционални, неорганични торове, обикновено извлечени от мини или произведени по химичен път, могат да се търгуват свободно в целия Европейски съюз. Досега иновативните продукти за наторяване, произведени от органични материали, имаха достъп до единния пазар само въз основа на принципа на взаимно признаване между държавите членки, което често е трудно заради различни национални правила. Поради това тези продукти са били в неизгодно конкурентно положение, което възпрепятства иновациите и инвестициите в кръговата икономика.

Съфинансирано от ЕС

Живка Гроздева: Новата ОСП трябва да подкрепя устойчивото земеделие

„Вярвам, че новата ОСП ще продължава да подпомага доходите на фермерите, защото това е една от основните ѝ цели. Досега е било така и вярвам, че ще продължи да е така.“, споделя потомственият овощар Живка Гроздева. По думите ѝ, въпреки че европейските субсидии са недостатъчни като размер, земеделците разчитат на тях. Голям процент от тези средства отиват за заплащане на работната ръка. „Ако ги няма тези директни плащания, обвързаното с производството подпомагане, как ще плащаме данъци и заплати? - пита риторично тя.

Живка е доволна от направена инвестиция в семейното стопанство с помощта на евросредства по

подмярка 4.1 – създадени са трайни насаждения с изградени поливни системи, капково напояване и конструкция, която предпазва от градушки. Това решило проблема с унищожаването на реколтата от природни бедствия.

„Много е трудно един земеделски стопанин без европейско финансиране да изгради такъв проект, защото това е една голяма инвестиция, която се изплаща за доста години. Така че, благодарение на европейските програми много земеделски стопани съумяхме да инвестираме в нови технологии в производството.“

Живка и нейната сестра са отличен пример за приемственост в земеделието – една от важните политики в новата ОСП. „Най-бързият начин младите да влязат в земеделието е когато има приемственост от родителите. Когато говорим за семеен бизнес. Това е най-сигурният начин и най-късият път, от който може да се почерпи опит. Смятам, че трябва да се обърне внимание на тази приемственост и да се разработят механизми и мерки за подкрепа на младите фермери. Аз и моята сестра се сблъскваме с ежедневни трудности. Производството не е никак лесно. Лишаваме се от много неща, но пък от друга страна удовлетворението компенсират. Удовлетворението е тогава, когато произвеждаме хубава стока, когато успяваме да я реализираме. Аз самата съм икономист по образование, така че преди 20 години не съм предполагала, че ще се занимавам със земеделие. Периода, в който все още се учех, беше дълъг. Успях да се науча и след това вече не си заслужаваше да се откажа. Започна много да ми харесва. Земеделието е нещо интересно. Със сигурност трябва да се обича.“

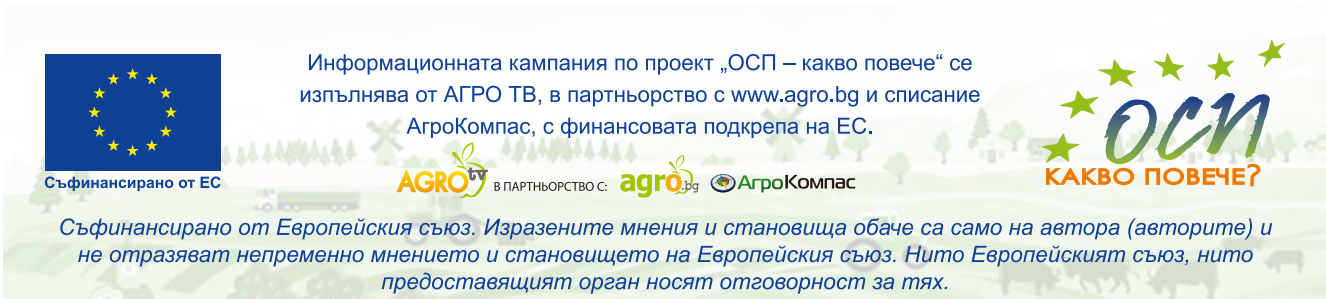
Живка подкрепя амбицията на Европа за намаляване употребата на пестициди, но това трябва да става много плавно. Трябва да има алтернативи, които земеделските производители могат да си позволят и които няма да оскъпят много производството, защото разходите вече са се увеличили доста.

„В нашето стопанство се стараем да намаляваме продуктите за растителна защита. Как го правим – с наблюдение, с постоянно следене на метеорологичните прогнози. Удължаваме интервалите на третиране, не третираме без необходимост. От една страна, стои факторът разходи, от друга страна – разбира се, самите ние консумираме тези плодове.“

Опазването на почвеното плодородие се случва като междуредовите пространства в градините не се обработват, а торенето е с биологични торове.

Очакванията на Живка от новата ОСП са политиките да са съобразени с условията и необходимостите на всяка една държава членка. Надеждите са новата ОСП да надгради постигнатото до момента.

„Мерките, които ще се прилагат, да бъдат такива, че производителите на плодове да не се отказват. Да продължават да работят. Да разширяваме производството в България. Имаме прекрасни условия. Очаквам, също така, да се работи за устойчиво земеделие, за устойчиво производство на плодове. Да си поставяме реалистични цели – такива, каквито можем да постигнем.“

Информационната кампания по проект „ОСП – какво повече“ се изпълнява от АГРО ТВ, в партньорство с www.agro.bg и списание АгроКомпас, с финансовата подкрепа на ЕС.

Съфинансирано от ЕС

AGRO TV в ПАРТНЬОРСТВО С: agro TV АгроКомпас

ОСП КАКВО ПОВЕЧЕ?

Съфинансирано от Европейския съюз. Изразените мнения и становища обаче са само на автора (авторите) и не отразяват непременно мнението и становището на Европейския съюз. Нито Европейският съюз, нито предоставящият орган носят отговорност за тях.